

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY

KAAM
YAYINLARI

OLBA
XVIII

MERSİN
2010

KAAM YAYINLARI
OLBA
XVIII

© 2010 Mersin/Türkiye
ISSN 1301 7667

OLBA dergisi;
ARTS & HUMANITIES CITATION INDEX, EBSCO,
ve
TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanlarında taranmaktadır.

OLBA dergisi hakemlidir ve Mayıs ayında olmak üzere,
yılda bir kez basılmaktadır.
Published each year in May.

KAAM'ın izni olmadan OLBA'nın hiçbir bölümü kopya edilemez.
Alıntı yapılması durumunda dipnot ile referans gösterilmelidir.
It is not allowed to copy any section of OLBA without the permit of KAAM.

OLBA dergisinde makalesi yayımlanan her yazar, makalesinin baskı olarak ve elektronik ortamda yayımlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını OLBA dergisine devretmiş sayılır.
Each author whose article is published in OLBA shall be considered to have accepted the article to be published in print version and electronically and thus have transferred the copyrights to the journal OLBA..

OLBA'ya gönderilen makaleler aşağıdaki web adresinde ve bu cildin giriş sayfalarında belirtilen formatlara uygun olduğu takdirde basılacaktır.
Articles should be written according the formats mentioned in the following web address.

OLBA'nın yeni sayılarında yayınlanması istenen makaleler için yazışma adresi:
Correspondance addresses for sending articles to following volumes of OLBA:

Prof. Dr. Serra Durugönül
Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü, 33342-MERSİN
TURKEY

Diğer İletişim Adresleri
Other Correspondance Addresses
Tel: 00.90.324.361 00 01 (10 Lines) 4730 / 4734
Fax: 00.90.324.361 00 46
web mail: www.kaam.mersin.edu.tr
www.olba.mersin.edu.tr
e-mail: kaam@mersin.edu.tr

Dağıtım / Distribution
Zero Prod. Ltd.
Tel: 00.90.212.244 75 21 Fax: 00.90.244 32 09
info@zerobooksonline.com www.zerobooksonline.com/eng

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
(KAAM)
YAYINLARI-XVIII

MERSIN UNIVERSITY
PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY
(KAAM)-XVIII

Editör

Serra DURUGÖNÜL
Murat DURUKAN
Gunnar BRANDS

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL
Prof. Dr. Haluk ABBASOĞLU
Prof. Dr. Coşkun ÖZGÜNEL
Prof. Dr. Tomris BAKIR
Prof. Dr. Hayat ERKANAL
Prof. Dr. Sencer ŞAHİN
Prof. Dr. Yıldız ÖTÜKEN
Prof. Dr. Erendiz ÖZBAYOĞLU
Prof. Dr. Susan ROTROFF
Prof. Dr. Marion MEYER

MERSİN
2010

İçindekiler/Contents

Ayşegül Aykurt <i>Late Bronze Age Pottery from Çeşme Bağlararası</i> (<i>Çeşme Bağlararası Geç Tunç Çağı Seramiği</i>)	1
Engin Akdeniz <i>Kulaksızlar Atölyesinde Kilya Tipi Figürin Üretimi</i> (<i>Kilia Figurine Production in Kulaksızlar Workshop</i>)	65
Gül Işın <i>Patara Tepecik Akropolü "Bey Evi" Kazıları (2003-2007):</i> <i>Geç Arkaik-Erken Klasik Dönem Terracottaları</i> (<i>Excavations of "The Ruler's House" on the Tepecik Acropolis at Patara</i> (<i>2003-2007): The Terracottas of the Late Archaic-Early Classical Period</i>)	85
Fikret Özbay <i>Klazomenai'daki MÖ 4. Yüzyıl Yerleşiminde Açığa Çıkarılan Prostash</i> <i>Evlerin Kökeni ve Gelişimi</i> (<i>Ursprung und Entwicklung der Prostashaeuser des 4. Jhs. v. Chr.</i> <i>in Klazomenai</i>)	107
Gonca Cankardeş-Şenol <i>Nikandros Group: Matrix Studies on the Amphora Stamps of the Group</i> (<i>Nikandros Grubu: Gruba Ait Amphora Mühürlerinin Kalıp Çalışmaları</i>)	125
Ahmet Kaan Şenol <i>Hellenistik Dönem'de Mısır'da Amphora Üretimi</i> (<i>Amphora Production in Egypt in the Hellenistic Period</i>)	141
Mustafa Şahin – Mehmet Taşlıalan <i>Smyrna Agorası Heykeltraşlık Buluntuları</i> (<i>Sculptural Finds From the Agora of Smyrna</i>)	175
Ercan Aşkın <i>Olba Bölgesi'ndeki Harman Yerleri</i> (<i>Threshing Floors in the Olba Region</i>)	241
N. Eda Akyürek Şahin <i>Zwei Neue Inschriften für Hosios Kai Dikaios</i> (<i>Hosios kai Dikaios için iki Yeni Yazıt</i>)	267

Nuray Gökalp – Ebru N. Akdoğu Arca <i>Antalya'dan Yeni Yazıtlar</i> (<i>New Inscriptions from Antalya</i>)	281
Nihal Tüner Önen – Murat Arslan <i>Kayseri Müzesi'nden Yeni Yazıtlar</i> (<i>New Inscriptions from the Kayseri Museum</i>)	307
Nurşah Çokbankir <i>Modrena ve Nikaia Teritoryumundan Yeni Yazıtlar</i> (<i>Neue Inschriften aus Modrena und Nikaia Territorium</i>)	323
Ayşe Aydın <i>Tapureli, A Kilisesi Altar Kaidesi Işığında Kilikya ve İsaurya Bölgesi</i> <i>Kiliselerinde Görülen Altar Çeşitleri</i> (<i>Die Altäre der kilikischen und isaurischen Kirchen im Blick der</i> <i>Altarstandort der Kirche A in Tapureli</i>)	347
Hatice Özyurt Özcan <i>Datça'da Bir Theotokos Meryem Tasviri</i> (<i>The Depiction of Virgin Theotokos in Datça</i>)	371
Esen Öğüş-Uzun <i>Fruit Trees on Late Antique Mosaics: From the Worcester Hunt</i> <i>to Jordanian Churches</i> (<i>Geç Antik Dönem Mozaiklerinde Meyve Ağaçları:</i> <i>Worcester Av Mozaik'inden Ürdün Kiliselerine</i>)	395

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ,
'KİLİKİA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ'
BİLİMSEL SÜRELİ YAYINI 'OLBA'**

OLBA süreli yayını Mayıs ayında olmak üzere yılda bir kez yayınlanır. Yayınlanması istenilen makalelerin en geç her yıl Kasım ayında gönderilmiş olması gerekmektedir.

'Olba'; Prehistorya, Protohistorya, Klasik Arkeoloji, Klasik Filoloji (ve Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri), Eskiçağ Tarihi, Numizmatik ve Bizans Sanat Tarihi kapsamında orijinal sonuçları içeren makaleleri yayınlar.

Küçükasya ile ilgili veya Akdeniz ve Ortadoğu Arkeolojisi kapsamındaki konular Olba'nın içeriğini oluşturur.

Yayın İlkeleri

1. a- Makaleler, word ortamında yazılmış olmalıdır.
b- Metin yazılırken 10 punto, dipnot için ise 9 punto, 'Times New Roman' (PC ve Macintosh) yazı karakteri ile kullanılmalıdır.
c- Dipnotlar her sayfanın altına verilmeli ve makalenin başından sonuna kadar sayısal süreklilik izlemelidir.
d- Metin içinde bulunan ara başlıklarda, küçük harf kullanılmalı ve koyu (bold) yazılmalıdır. Bunun dışındaki seçenekler (tümünün büyük harf yazılması, alt çizgi ya da italik) kullanılmamalıdır.
2. Makale içinde kullanılan özel fontlar da CD'ye yüklenerek yollanmalıdır.
3. "Bibliyografya ve Kısaltmalar" bölümü makalenin sonunda yer almalı, dipnotlarda kullanılan kısaltmalar, burada açıklanmalıdır. Dipnotlarda kullanılan kaynaklar kısaltma olarak verilmeli, kısaltmalarda yazar soyadı, yayın tarihi, sayfa (ve varsa levha ya da resim) sıralamasına sadık kalınmalıdır. Sadece bir kez kullanılan yayınlar için bile aynı kurala uyulmalıdır.

Bibliyografya (kitaplar için):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, NewYork

Bibliyografya (Makaleler için):

Corsten 1995 Corsten, Th., "Inschriften aus dem Museum von Denizli", Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, Lev. LIV-LVII

Dipnot (kitaplar için)

Richter 1977, 162, res. 217

Dipnot (Makaleler için)

Oppenheim 1973, 9, lev.1

4. Tüm resim, çizim ve haritalar için sadece "fig." kısaltması kullanılmalı ve figürlerin numaralandırılmasında süreklilik olmalıdır. Levha numarası editörler tarafından verilecektir. Bu sebeple levha, Resim, Çizim, Şekil, Harita ya da bir başka ifade veya kısaltma kesinlikle kullanılmamalıdır.
5. Figürler CD'ye yüklenmelidir: Çözünürlük 300 dpi; format tif veya jpeg olmalıdır.
6. Resim çıktılarının alınarak, resim düzenlemesi örneği (layout) yapılmalıdır.
7. Bir başka kaynaktan alıntı yapılan figürlerin sorumluluğu yazara aittir, bu sebeple kaynak belirtilmelidir.
8. Makale metninin sonunda figürler listesi yer almalıdır.
9. Metin yukarıda belirtilen formatlara uygun olmak kaydıyla 20 sayfayı geçmemelidir. Figürlerin toplamı 10 adet civarında olmalıdır.
10. Makaleler Türkçe, İngilizce veya Almanca yazılabilir. Türkçe yazılan makalelerde en az 500 kelime Türkçe ve İngilizce veya Almanca özet kesinlikle bulunmalıdır. İngilizce veya Almanca yazılan makalelerde ise en az 500 kelime Türkçe ve İngilizce veya Almanca özet bulunmalıdır. Makalenin her iki dilde de başlığı gönderilmelidir
11. Özeti altında, Türkçe ve İngilizce veya Almanca olmak üzere altı anahtar kelime verilmelidir.
12. Bir orijinal ve iki kopya olmak üzere metin ve figür çıktısı, ayrıca bunların yüklü olduğu bir adet CD gönderilmelidir.

**MERSIN UNIVERSITY,
'RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY',
JOURNAL 'OLBA'**

Olba is printed once a year in May. Deadline for sending papers is November of each year.

The Journal 'Olba', being published since 1998 by the 'Research Center of Cilician Archaeology' of the Mersin University (Turkey), includes original studies done on prehistory, protohistory, classical archaeology, classical philology (language and culture), ancient history, numismatics and Byzantine History of Art.

The studies select their material mostly from Asia Minor but articles (papers) dealing with the Mediterranean area and Near East also form the content of Olba.

TECHNICAL REQUIREMENTS

1. a. Articles should be written in word programs..
 - b. The text should be written in 10 puntos with 'Times New Roman' (for PC and for Macintosh). The footnotes should be written in 9 puntos.
 - c. Footnotes should take place at the bottom of the page, each in continuous numbering.
 - d. Titles within the article should be written in small letters and be marked as bold. Other choices (big letters, underline or italic) should not be used.
2. Special fonts should be loaded to the CD's.
3. The 'Bibliography' and 'Abbreviations' should take part at the end of the article. The 'Abbreviations' used in the footnotes should be explained within the 'Bibliography'. The Bibliography used in the footnotes should take place as abbreviations and the following order within the abbreviations should be kept: Name of writer, year of publishment, page (and if used, number of the illustration). This rule should be applied even if a publishment is used only once.

Bibliography (for books)

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, NewYork

Bibliography (for articles)

Corsten 1995 Corsten, Th., "Inschriften aus dem Museum von Denizli", Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, Pl. LIV-LVII

Footnotes (for books)

Richter 1977, 162, fig. 217

Footnotes (for articles)

Oppenheim 1973, 9, pl.1

4. For all photographs, drawings and maps only the abbreviation 'fig.' should be used in continuous numbering. Plate numbering will be done by the editors. For this reason, remarks such as Plate, Picture, Drawing, Map or any other word or abbreviation should not be used.
5. Pictures should be loaded to CD's: 300 dpi; tif or jpeg format are required.
6. A layout for the pictures should be undertaken.
7. Photographs, drawings or maps taken from other publications are in the responsibility of the writers; so the sources have to be mentioned.
8. A list of figures should take part at the end of the article.
9. The text should be within the remarked formats not more than 20 pages, the drawing and photographs 10 in number.
10. Papers may be written in Turkish, English or German. Papers written in Turkish must include an abstract of at least 500 words in Turkish and English or German. It will be appreciated if papers written in English or German would include a summary of at least 500 words in Turkish and in English or German. The title of the article should be sent in two languages.
11. Six keywords should be remarked, following the abstract in Turkish and English or German.
12. One original and two copies of the article and figures should be printed and loaded on CD's before being sent.

MODRENA VE NIKAIYA TERİTORYUMUNDAN YENİ YAZITLAR¹

Nurşah ÇOKBANKİR*

ZUSAMMENFASSUNG

Neue Inschriften aus Modrena und Nikaia Territorium

In diesem Artikel werden zwölf Inschriften aus dem Territorium von Nikaia behandelt, die zwischen 1982-1984 von Sencer Şahin aufgenommen wurden. Die ersten fünf Inschriften stammen aus Modrena bei Klaudiupolis. Es handelt sich hier um eine Weihung (Nr. 1) an eine Göttin, die von einem oikonomos und seiner Frau aufgestellt wurde, und vier Grabinschriften (Nr. 2-5).

Die restlichen Inschriften stammen aus Nikaia selbst oder aus seinem näheren Territorium. Von diesen sind zwei Weihungen an Zeus Okkonenos (Nr. 6) und an Theoi Epekooi Tadenos und Okkonenos (Nr. 7). Das Epitheton Tadenos scheint, in Kleinasien zum ersten Mal vorzukommen. Die übrigen Inschriften sind wiederum Grabinschriften. In Nr. 8-12 tauchen Jahresangaben auf, die auf eine lokale Ära zurückgehen, die aber nicht näher identifizierbar sind (vgl. dazu Nr. 8). In der Inschrift Nr. 12 wird eine oikonomissa erwähnt.

Schlüsselwörter: Bithynien, Nikaia, Modrena, Zeus Okkonenos, Apollon Tadenos, oikonomos, oikonomissa

ÖZET

Bu makalede, 1982 – 1984 yılları arasında Sencer Şahin tarafından Bithynia Bölgesi'nde yürütülen araştırmalarda ele geçen oniki adet yazıt ele alınmıştır. Yazıtlardan ilk beş tanesi Klaudiupolis/Modrena'da ele geçmişlerdir. Modrena'dan ilk yazıt tanrıçaya adanmış bir adak yazıtıdır (Nr. 1). Bu adak yazıtında ismini bilmediğimiz bir çiftliğin kahyası ve muhtemelen bu çiftliğin sahibi olabilecek

* Arş. Gör. Nurşah Çokbankir, Akdeniz Üniv., Fen-Edebiyat Fak., Eskiçağ Dilleri ve Kùltürleri Bl., Kampus Antalya/TR. E.posta: ncokbankir@akdeniz.edu.tr

¹ Bu yazıtları yayımlama fırsatı sunan Prof. Dr. Sencer Şahin ve Doç. Dr. N. Eda Akyürek Şahin'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Roma vatandaşı bir kadın tarafından tanrıçaya adakta bulunulmuştur. Diğer dördü (nr. 2 – 5) ise mezar yazıtıdır.

Geri kalan yazıtlar Nikaia ve onun yakın teritoryumunda bulunmuştur. Bunlardan ilk ikisi Zeus Okkonenos (nr. 6) ve Theoi Epekooi tanrılar Tadenos ve Okkonenos (nr. 7) için adak yazıtıdır. Tadenos epithetonunu Küçük Asya’da ve bu bölgede ilk defa ispatlıyoruz. Diğer yazıtlar mezar yazıtlarıdır. Nr. 8 – 12 henüz tanımlanamamış yerel bir tarihleme sistemi karşımıza çıkmaktadır. Nr. 12’de Hermione adında bir çiftlik kahyası kadından bahsetmektedir.

Anahtar Sözcükler: Bithynia, Nikaia, Modrena, Zeus Okkonenos, Apollon Tadenos, oikonomos, oikonomissa

Makalede yazıtlar iki başlık altında ele alınmıştır. İlk grup Modrena başlığı altında, S. Şahin tarafından 1983 yılında Modrena’da yapılan çalışmada ele geçen 5 adet yazıttan oluşmaktadır. Yazıtlardan ilki bölgede tapınım gören bir tanrıçaya yapılmış bir adak, diğerleri de mezar yazıtlarıdır. Modrena, Bithynion–Klaudiupolis kentinin, bugünkü adıyla Bolu’nun yaklaşık 56 km güneybatısında yeralan, Mudurna’ya yerleştirilir. Strabon, Phrygia Epiktetosu’nda Sangarios’un bir kolu olan Gallos Irmağı’nın, Modra/Modroi’da başladığını yazar². Modr<en>a/Modr<en>oi kentinin lokalizasyonu ile ilgili modern yazarlar birçok görüş ortaya atmış, fakat bunların hiçbiri yeterince ikna edici olmamıştır. Son olarak, Modrena gerek isim benzerliği gerekse topografik veriler ışığında Mudurnu Suyu (= Gallos) kaynak bölgesindeki Mudurnu ilçesiyle özdeşleştirilmiştir³. Bizans Dönemi’ndeki bu komopolis’deki⁴ piskoposluk merkezi Nikaia’nın yönetimi altında olduğu için, kent büyük ihtimalle Roma İmparatorluk Dönemi’nde de Nikaia’nın yönetimi altında bulunmaktaydı⁵. Bölgede ele geçen bir çok yazıtta Nikaia ethnikonunun geçmesi, burasının Roma Dönemi’nde Nikaia’nın himayesi altında olduğuna işaret etmektedir⁶.

İkinci grup ise Nikaia ve teritoryumundan, S. Şahin tarafından 1982 – 1984 yılları arasında yapılan araştırmalarda ele geçen yazıtları içermektedir. Bunlardan ikisi adak yazıtı, diğerleri ise mezar yazıtıdır. Adak yazıtlarından ilki bölgede örneklerine rastladığımız Thrakia kökenli tanrı

² Strabon, XII 3, 7.

³ Zgusta 1984, s. 391 vd., § 823 Μόδρ//α//. Ayrıca Modrena ile ilgili tartışmalar ve lokalizasyonu ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Şahin 1986; Şahin 1987, 131 vd.; ayrıca bkz. Marek 1997, 81.

⁴ Constantinus VII Porphyroge, Asia 6 str. 8 vdd.; ἔστι δὲ ἀρχὴ τοῦ θέματος ἀπὸ μὲν τῆς κωμοπόλεως Μοδρηνῆς ἀρχόμενον, . . .

⁵ Şahin 1987, 131 vd.

⁶ Krş. Adak – Akyürek Şahin – Güneş 2008, 74, dn. 4.

Zeus Okonenos'a aittir. Diğeri ise bu bölgede ilk kez ispatlanan, Zeus Okonenos gibi Thrakia kökenli, Tadenos epithetonudur. Mezar yazıtları da bu bölgenin kullandığı yerel bir tarihleme sistemini taşımaktadır.

İki kentten de ele geçen yazıtlarda göze çarpan bir şekilde Thrakia kökenli isimler görülmektedir. Diğer yandan geri kalan isimlerin büyük bir çoğunluğunun Latince olması, yazıtların ele geçtiği bölgelerdeki Romalılışmaya işaret etmektedir.

Modrena

1. Kahya Strat[e]ios ve Claudia Khresteina'nın Adak Yazıtı (Fig. 1)

Mermer altar. Taş, Sencer Şahin tarafından Mudurnu'da 1983 yılında, Mehmet Omay isimli bir şahsın evinin avlusunda bulunmuş.

Ölçüler: Yük. 0.52 m.; Gen. 0.35 m.; (profil) 0.45 m.; Kal. 0.30 m.; Harf yük. 0.03 m.

Altarın alt kısmı toprağa gömülü bir şekilde durmaktadır. Üst profil kısmında kazıma yoluyla yapılmış köşe akroterleri bulunmaktadır. Taşın sağ üst profil kısmında küçük bir kırık dışında altarda hasar yoktur, fakat yüzey doğa şartlarından aşınmıştır. Üst profildeki köşe akroterleri arasında yazıtın ilk satırı yer almaktadır. Yazıtın geri kalan 6 satırı da gövdeye yazılmıştır. Sigma ve epsilon C formunda, Mynün bacakları yanlara doğru açılmış olarak yazılmıştır.

	Αγαθῆ τύχη·	<i>“Hayırlı uğurlu olsun!”</i>
2	Στρατί[[ε]]ος οικό- νομος ὁ καὶ Κλαυ-	<i>Kahya Strat[e]ios ve Claudia</i>
4	δία Χρηστεῖνα ζήσαντες μετὰ	<i>Khresteina hayattayken, bir-</i>
6	τῶν ιδίων εὐ- χῆν τῇ θεῶ.	<i>likte bu adağı Tanrıçaya (adadılar).”</i>

Str. 2 Στρατί[[ε]]ος = Στρατίος = Στρατίος: Büyük olasılıkla, str. 4'de Χρηστεῖνα = Χρηστῖνα isminde karşımıza çıkan -ι yerine -ει

kullanımı gibi⁷, burada da ΣΤΡΑΤΕΙΟΣ yazılmak istenmiş, fakat taşçı ustası tarafından hata yapılarak ΣΤΡΑΤΙ[Ε]ΟΣ yazılarak “ε” taş üzerinde silinmiştir ve olasılıkla “ε” olması gerektiği yerde kazıma yoluyla değil de boya yoluyla verilmiştir.

Str. 2 – 3 οἰκόνομος: Strateios, adını bilmediğimiz bir çiftliğin kahyasıdır. Bithynia Bölgesi, doğal koşullarının elverişliliği dolayısıyla, çok sayıda çiftliğe sahipti ve bundan dolayı Bithynia’da birçok çiftlik ve oikonomos yazıtı ele geçmiştir. οἰκόνομος daha çok mezar, sonrasında adak ve daha az sayıda onurlandırma yazıtlarında karşımıza çıkmaktadır⁸ ve çoğunlukla da Batı Bithynia’dan bilinmektedir⁹. Bu çiftliklerin yönetimleri de köle ya da azatlı¹⁰ yerli halka aitti¹¹.

Str. 3 – 4 Κλαυδία Χρηστεῖνα: Roma vatandaşı bu şahıs, oikonomos Strateios ile birlikte tanrıçaya adakta bulunmaktadır. Claudia Khresteina olasılıkla Strateios’un eşidir.

Str. 7 τῆ Θεῶ: Burada hangi tanrıçaya adakta bulunulduğu belirtilmemiştir. Büyük ihtimalle, adağın sunulduğu yer belli bir tanrıçanın kült alanıydı ve bu yüzden yazıtta sadece ἡ Θεός olarak verilmiştir. Bu tanrıça bölgede tapınım gören tanrıçalardan Demeter, Artemis ya da Meter olabilir.

2. Eia’nın Mezar Yazıtı (Fig. 2)

Mermer mezar altarı. 1983 yılında, Bolu’nun 125 km güneybatısında, Mudurnu’nun batısındaki Göynük’e bağlı bir köy olan Yeniköy/Örenyeri’nde (Hüsamettindere köyü yakınında) in situ olarak bulunmuş.

Ölçüler: Yük. 1.20 m.; Gen. (gövde) 0.71 m., (profil) 0.83 m.; Kal. 0.66 m.; Harf yük. 0.045 – 0.05 m.

Altarın fotoğrafı olmadığı için, S. Şahin tarafından yapılmış olan çizimi verilmiştir. Taşın üst kısmı oldukça hasar görmüş, alt kısmı ise toprağa gömülüdür. Üst kısmında akroterler yer almakta ve bunların arasında alınlık kısmı yükselmektedir. Akroterlerin olduğu kısım ve alınlığın orta kısmı oldukça tahrip olmuştur. Alınlık kısmında bir betimleme olduğu

⁷ –ı yerine –εı kullanımı için bkz. Gignac 1976, 190.

⁸ bkz. Şahin 1979 – 1987.

⁹ Marek 2003, 75.

¹⁰ Corsten 1991, no. 68.

¹¹ Adak – Akyürek Şahin 2005, 141.

kaydedilmemiştir. Gövde kısmında beş satırlık yazıt yer almaktadır. *Sigma* ve *epsilon* yuvarlak hatlara sahiptir.

	Εια Παπίου	“Papias’ın kızı,
2	γυνή Φιλοπά-	Philopator’un eşi
	τορος Ζήσασα	40 yıl yaşayan
4	ἔτη μ’. (vac.)	Eia.”

Str. 1 Eia yoğun olarak Küçük Asya’nın Bithynia, Pontos, Phrygia ve Pisidia Bölgeleri’nde karşımıza çıkan bir kadın isimidir¹². Bithynia Bölgesi’nde Eia’nın yanı sıra Eiaς ve Ia formları da görülmüştür¹³.

Παπίου, Παπιας’ın genitiv formudur, fakat bu genitiv formu nadiren Παπιος için de varsayılmaktadır¹⁴. Papias ismi de Küçük Asya’da karşımıza çıkan bir isimdir¹⁵, aynı bölgeden başka bir mezar yazıtında daha Papias kızı Eia ispatlanmıştır¹⁶.

3. Phileros ve Homonoia’nın Mezar Yazıtı (Fig. 3-4)

Mermerden, yuvarlak altar biçimli mezar taşı. S. Şahin tarafından 1983 yılında, Mudurnu, Kaygana Mahallesi/Akmehmetler sokakta bulunmuş. Ölçüler: Yük. 1.67 m.; Çap. 0.61 m.; Harf yük. 0.04 m.

Mermerden, alt ve üst kısmı profilli, sütun biçimli mezar taşı. Taşın sağ üst profil kısmı, altta da kaide kısmında kırık var. Gövde kısmında beş satırlık bir mezar yazıtı ve bunun alt kısmında da iki adet sarmaşık yaprağı motifi bulunmaktadır. Harf karakterleri köşelidir.

	Κλ(αύδιος) Δομιτιανὸς Φί-	“Cl(audius) Domitianus Fi-
2	λισκος Φιλέρωτι	liscus, çok tatlı ebeveynleri
	καὶ Ὁμονοία γονεῦ-	Phileros ve Homonoia için

¹² Zgusta 1964, 157, § 319 – 1; Şahin 1979 – 1987, no. 119, 208, 210, 213, 1288, 1302; 1318 – 1320; 1337, 1379, 1412, 1419, 1448 vd.; Corsten 1991, n. 106, 109, 110; Lajtar 2000, no. 268, 275, 282; bu ismin geçtiği diğer yerler için de bkz. Adak – Akyürek Şahin 2005, 141.

¹³ Akdoğu Arca 2007, 47.

¹⁴ Zgusta 1964, 410 vdd., § 1199 – 7 ve dn. 52. Ayrıca Papias için bkz. 409 vd. § 1199 – 5, Papios için bkz. 410 § 1199 – 6.

¹⁵ Sayar 1998, 245, no. 64. Detschew 1957, 358, s.v. Παπας, Παπιας, Παπιανος, Παπος, Παππος, Παπυλης, Παπυλος.

¹⁶ Akdoğu Arca 2007, 146 – 7 no. 2.

4	σι γλυκυτάτοις	<i>anıları vesilesiyle</i>
	μνήμης χάριν.	<i>(yaptırdı).”</i>
	ϐ	ϗ

Sütun formundaki yuvarlak mezar taşları, doğu Bithynia ve güneybatı Paphlogonia için tipiktir. Bunlar genellikle masif bir boyun kısmına ve hem üst hem de alt kısımda profilli bir bitime sahiptir. Bu sütunların taşıdığı yazıtlarda, bu malzeme *στῆλαι* olarak tanımlanmaktadır¹⁷.

Str. 1-2 Ebeveynlerinin hatırasına bir mezar taşı diktiren Κλ(αύδιος) Δομιτιανός Φιλίσκος, anne ve babasının aksine Romalı olarak üç isim taşımaktadır.

Str. 2 Φιλέρωτι: *phi* ve *iota* harflerinin olduğu kısımda bir kırık mevcuttur. Phi harfinin alt bacağı ile iotanın çok az bir kısmı taş üzerinde görülebilmektedir. Phileros ismi Anadolu’da başka kentlerde de görülen bir isimdir¹⁸.

Str. 3 Ὁμόνοια: *Homonoia*’dan gelen, yazıtlarda karşımıza çıkan bir kadın ismidir¹⁹. Tanrı ismi olarak “uzlaşma, barış”ın kişiselleştirilmiş şeklinin²⁰, buradaki gibi şahıs ismi olarak kullanımı çok sık olmasa da karşımıza çıkmaktadır²¹.

4. Aurelius Flavius Quintillianus ve Aurelia Secundilla’nın Mezar Yazıtı (Fig. 5-6)

Mermer, dikdörtgen bir mezar steli. 1983 yılında Bolu ilinin Mudurnu ilçesine bağlı, Mudurnu’nun 14 km. güney batısında Dolayüz Köyü/Akbaşlar Mahallesi’nde bulunmuş. S. Şahin yaptığı araştırma esnasında Dolayüz Köyü’nde yuvarlak kaidelere ait birçok parça bulmuş ve bu yüzden büyük ihtimalle Mudurna’ya giden yol üzerindeki bu köyde bir nekropol olabileceğini not etmiştir.

¹⁷ Marek 1993, 101, dn. 709 ve 710 ile birlikte.

¹⁸ Bu kentlerden bazıları Ephesos için bkz. Merkelbach – Nollé 1980, no. 2215B, Labraunda için bkz. Crampa 1972, no. 32; Priene için bkz. Gaertringen 1906, no. 313 (657); Milet için bkz. Hermann 1998, no. 564.

¹⁹ Zwicker 1913, 2269.

²⁰ Pape-Benseler 1959, s. 1060 s.v. Ὁμόνοια.

²¹ Saittai’den örnek için bkz. Naour 1985, 40, no. 2 ve dn. 15; Termessos’tan için bkz. Heberdey 1941, no. 359.

Ölçüler: Yük. 1,08 m.; Gen. 0.96 m.; Kal. 0.18 m.; Harf yük. 0.04 m.

Mezar steli günümüz çeşme yapısında tekrar kullanılmış. Taş, bir yapı elemanı olarak tekrar kullanıldığı için taşın ve yazı alanının sağ tarafında harç kalıntıları görülmektedir. Taşın özellikle sağ ve üst dış hattında kırıklar göze çarpmaktadır. Harfler yuvarlak formlara sahiptir.

Αὐρ(ήλιος) Φλ(άουιος) Κυϊντιλ-	<i>“Aurelius Flavius</i>
	<i>Quintillianus,</i>
2 λιανὸς Αὐρ(ηλίω) Φλ(αουίω)	<i>ebeveynleri Aurelius</i>
	<i>Flavius</i>
Κυϊντιλλιάνω	<i>Quintillianus</i>
4 καὶ Αὐρ(ηλία) Σεκουν-	<i>ve Aurelia Secundilla</i>
δίλλη τοῖς	<i>için</i>
6 γονεῦσιν ἀ-	<i>yaptırdı.”</i>
νεστήσατο.	

Str. 4 – 5 Σεκουνδίλλη Roma vatandaşı bir kadın ismi. Aphrodisias ve Ephesos'ta da görülmektedir²².

Str. 6 – 7 ἀνεστήσατο: Fiilin Medium formuna mezar yazıtlarında çok rastlanmaz. Genelde aktif halde ἀνέστησεν olarak karşımıza çıkar. Amasya'dan bir mezar yazıtında da aynen bu şekilde kullanılmıştır²³.

5. Cassius ve Khryse'nin Mezar Yazıtı (Fig. 7-8)

Mermer, profilli, dikdörtgen kaide. 1983 yılında, Bolu'ya 69 km., Mudurnu'nun 18 km. güneyinde Bostancılar Köyü'nde bulunmuş. Günümüz çeşme yapısında tekrar kullanılmıştır.

Ölçüler: Yük. 1.16 m.; Gen. 0.54 m.; Kal. 0.46 m.; Harf yük. 0.35 m.

Taşın profil kısmı tamamen kırılmıştır. Sol üst kısmında da bir kırık mevcuttur. Taş yatık olarak bulunmuş, bu yüzden toprağa yakın harfler çok zor okunmaktadır.

²² Ephesos için bkz. Knibbe – İplikçioğlu 1984, 116 no. 4194; Aphrodisias için bkz. Calder – Cormack 1962, no. 546.

²³ Anderson et al. 1910, no. 173.

	Κάσσιος καὶ Κλήμης	<i>“Torunlar Cassius ve Clemes,</i>
2	οἱ ἔκγονοι Κασσίω	<i>büyükbabaları</i>
	τῶ πάπ[ω] καὶ Χρύση	<i>Cassius ve büyükanneleri</i>
4	τῇ μάμη	<i>Khryse için</i>
	μνήμης χάριν.	<i>anısı vesilesiyle (yaptırdı).”</i>
	Str. 3 πάπ[ω] = πάππω ²⁴ .	
	Str. 4 μάμη = μάμμη.	

Nikaia ve Teritoryumu

6. Zeus Okonenos’a Adak Yazıtı (Fig. 10)

Mermer bir altar. Eskişehir ilinin Sarıcakaya ilçesine bağlı, Eskişehir’e 60 km uzaklıktaki Iğdır/Kapıkaya Yaylası’nda bulunmuş. Taşın bir resmi ya da negatifi olmadığı için burada çizimi verilmiştir.

Ölçüler: Yük. 0.45 m.; Gen. 0.30 m.; Kal. 0.32 m.; Harf yük. 0.02 – 0.022 m.

Üst kısmı profilli, mermerden bir altar. Alt kısmı tamamen kırık, sağ üst kısmı ise zarar görmüştür. Profil kısmında sakallı bir Zeus kabartması yer almaktadır.

	Ἀγαθῆ τύχη· ὑπὲρ κυ-	<i>“Hayırlı uğurlu olsun!</i>
2	ρίου Εὐπάτορος	<i>Efendi Eupator için</i>
	Κλ(αύδιος) Εὐτυχᾶς	<i>Cl(audius) Eutykhas</i>
4	Δ[ιὶ] Ὀκονηνῶ	<i>Zeus Okonenos’a</i>
	εὐχην·	<i>bu adağı (sundu).”</i>

Str. 1 – 2 κυρίου Εὐπάτορος : Efendi Eupator büyük ihtimalle bir çiftlik sahibidir.

Str. 3 Κλ(αύδιος) Εὐτυχᾶς efendisi Eupator için Zeus Okkonenos’a adakta bulunmuş bir çiftlik çalışanıdır. Köle ve hatta οἰκόνομος olması olasıdır.

²⁴ Şahin 1981, no. 1071.

Str. 4 Διὸ Ὀκονηνῶ : Ὀκκοληνός, Ὀκκονηνός olarak da karşımıza çıkan Thrakia kökenli, Zeus'a ait bir epitheton²⁵. Bu kültün örneklerine, Dalmatia ve Moesia'da da rastlanmaktadır. Bu tanrı için bölgede başka iki yazıt daha bilinmektedir²⁶. Bir de ἡ Ὀκαηνῶν κώμη²⁷ isimli bir köy adı geçmektedir. Ὀκαηνοί adını taşıyan bu köylüler Ζεὺς Ὀκκονηνός ile aynı etnik kökene ait görünmektedir²⁸. Bu bölge dışından bir başka örnek Phrygia'dan bir adak yazıtıdır. Yazıtta Μήτηρ Ὀκήνη geçmekte ve epitheton büyük ihtimalle Ὀκκονηνός ile aynı kökten gelmektedir²⁹.

7. Tadenos ve Okkonenos'a Adak Yazıtı (Fig. 13)

Mermer bir altar. 1984 yılında Sencer Şahin tarafından, Bilecik/Yenipazar'da Nuri Güven isimli şahsın arazisinde bulunmuştur.

Ölçüler: Yük. 0.32 m.; Gen. 0.40 m.; Kal. 0.39 m.; Harf yük. 0.02 m.

Üst kısmı profilli adak taşı. Taşın alt kısmı ve sağ üst kısmı kırık.

	Ἀγαθῆ τύχη·	“Hayırlı uğurlu olsun!
2	θεοῖς ἐπηκόοις, Τα-	Duaları işiten Tanrılar,
	δην[ῶ] καὶ Ὀκκονην[ῶ]	Tadenos ve Okkonenos'a
4 ΠΛΩΕΙΣΙ”

Str. 2 θεοῖς ἐπηκόοις : Dua eden her kişi, tanrıların dualarını lütufkâr bir şekilde yerine getirmesini ummuştur ve bu yüzden tanrının hoşgörüsünü belirtmek için bazı sıfatlar kullanmışlardır. En çok kullanılan sıfat ise ἐπήκοος'tur ve pek çok tanrı bu sıfatla özdeşleştirilmiştir³⁰. ἐπήκοος “kulak veren, duaları işiten” anlamına gelmektedir. Bu yüzden pek çok taş üzerinde yazıtın yanı sıra tek ya da çift kulak kabartması da yer almıştır³¹. Yazıtlarda bazen tek bir tanrı θεὸς ἐπήκοος, bazen de burada olduğu

²⁵ Detschew 1957, s.v.

²⁶ Şahin 1981, no. 1118 ve 1119.

²⁷ Şahin 1981, no. 1201.

²⁸ Şahin 1981, 243a.

²⁹ Bkz. Akyürek – Şahin 2007, no. 58'de bu yazıtta değinilmiş. Küçük üçgen alınlıklı bir stel üzerine yazılmış bir adak yazıtı. Afyon Müzesi'nde (Env. No. 9016[1990]): Ἄταλος | Μητρὶ Κα|σμειν|ᾶ | καὶ Μητρὶ Ὀ|κηνῆ εὐχῆ|ν.

³⁰ Jessen 1905, 2731 vd.

³¹ Akyürek Şahin 2005, 89.

gibi çoğul, θεοὶ ἐπηκόοι olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yazıtta da adı geçen iki tanrı kastedilmiştir.

Str. 2 – 3 Τὰδηνῶ: Yunanca ve Latince yazıtlarda karşımıza çıkan, Apollon için kullanılmış Thrak kökenli bir sıfat³². Bugüne kadar Bulgaristan'dan (Pautalia – Zelenigrad) bir yazıtta Apollon Tadenos belgelenmiştir³³. Ayrıca Thessallia'dan bir yazıtta ve Bosna – Sarajevo'dan Latince bir yazıtta da bu epithetona rastlıyoruz³⁴. Küçük Asya'da başka bir örneğine rastlanmamıştır. Bithynia Bölgesi'ndeki Thrak kökenli isimlerin sık geçmesinden Okkonenos gibi, bu tanrının da Thrakia'dan gelmiş olduğu söylenebilir.

Str. 3 Ὀκκονηνῶ : Zeus'un epithetonu Okkonenos için bak. yukarıda no. 6.

Yazıtta tanrı Zeus *Okkonenos* ve Apollon *Tadenos*'un *epekoos* olarak ortak tapınım gördüğü anlaşılmaktadır. Bilecik ve civarında, Apollon'un babası Zeus ile birlikte tapınım gördüğü yazıtlarla ispatlanmıştır³⁵.

8. Khreste için Mezar Yazıtı (Fig. 9)

Kalker taşından, üçgen alınlıklı niş stel. 1983 yılında, Nikaia teritoryumunda, Sakarya ilinin Adapazarı ilçesine bağlı, Doğancılar Köyü'nün 500 m. aşağısındaki nekropol yakınında kopya edilmiş.

Ölçüler: Yük. 1.70 m.; Gen. 0.61 m.; Kal. 0.30 m.; Harf yük. 0.02 – 0.025 m.

Üst kısmı kırık bir niş stel. Niş steller, Kapı stelleri gibi mezar taşı olarak kullanılmıştır. Bunların karakteristik özelliği özenli bir şekilde yapılmış ve çerçeveli olmalarıdır; kabartma alanında ölmüş kişinin büyük bir kabartmasını ya da duruma göre büst şeklinde kabartmasını taşımaktadır³⁶. Burada çerçeve içine alınmış bir üçgen alınlık yer almakta. Alınlığın dış kısmında üzüm salkımları betimlemesi görülmektedir. Alınlığın içinde

³² Kruse 1932, 1999, s.v. Tadenos; Detschew 1957, 487 vd.

³³ IG Bulg IV, no. 2110: κυρίως Ἀπόλλωνι | Τὰδηνωι | Μᾶρκος Ἐπιγένους | ὁ καὶ Βονω|λας δῶρον | σὺν τῶ νᾶῶ.

³⁴ Thessalia için bkz. IG IX 2 no. 1076; Bosna Sarajevo'dan yazıt Dessau 1974, no. 4879: Apollon[i] | Tadeno | Charmid[e]s | col. d. d.

³⁵ Şahin 1981, no.1030 – 1035 ve 76.

³⁶ Lochman 2003, s. 185.

ise oldukça tahrip olmuş Gorgo başı kabartması bulunmaktadır. Alınlığın hemen alt kısmında da üç satırlık yazıt yazılmıştır. Alınlık ve yazıtın bulunduğu kısmın altında bir kemer, bu kemerleri taşıyan iki destek ve bunların arasında kalan bir niş yer almaktadır. Bu alanda, mezar sahibinin kadın olmasıyla da bağlantılı olarak, günlük hayatta kullanılan malzemeler çizilerek verilmiştir. Objeler arasında el aynası, parfüm şişeleri ve yün eğirme ile ilgili aletler bulunmaktadır. Gövdenin en alt kısmında bir sepet kabartma olarak verilmiştir. Stelin alt kısmında, nişin dışında kalan profilli yer kabartma alanı olarak kullanılmıştır. Burada da solda bir sepet, onun yanında üçayaklı bir masa ve üzerinde iki kap (büyük ihtimalle bunlar *skyphos* olmalı)³⁷ tasvir edilmiştir. Sağda ise bir strigilis ve iki ayak kabartması yer almaktadır. Tüm bu motifler Phryg etkisine işaret etmektedir.

Ἔτους ζ'.

"7. Yılda.

2 Γάιος Χρήστη τῆ γυναικί

*Gaius 27 yıl yaşayan karısı
Khreste için*

ζησάση ἔτη κζ' μνήμης χάρις. *anısı dolayısıyla (yaptırdı)."*

Str. 1 ἔτους ζ' : Bithynia Bölgesi'nde karşımıza çıkan bu aera sisteminin, şimdiye kadar bulunmuş örnekleri (birkaç istisna hariç) genellikle mezar yazıtlarıdır³⁸. Şahin tarafından bir araya getirilen yazıtlardan anlaşıldığı üzere bu aera sisteminin tarihi tam olarak saptanamamıştır, fakat Şahin'in de belirttiği üzere bu tarih sistemini taşıyan yazıtlar daha çok İS. 2. yy. a ait olmalıdır³⁹.

9. Lala'nın Mezar Yazıtı (Fig. 11-12)

Kalker taşından yapı bloğu. 1982 yılında, Nikaia teritoryumunda, Eskişehir ilinin Sarıcakaya ilçesine bağlı Beyyayla Köyü'nün yak. 3 km batısındaki Göbekpınarı'nda bulunmuş, şu an Kapıkaya yakınındaki cadde üzerinde durmaktadır.

Ölçüler: Yük. 0.44 m.; Gen. 0.48 m.; Kal. 0.44 m.; Harf yük. 0.017 – 0.02 m.

³⁷ Bkz. Waelkens 1986, 247, no. 638 taf. 84.

³⁸ Bu aera hakkında detaylı bilgi için bkz. Şahin 1981, 85 vd.

³⁹ Şahin 1981, 90 – 1; ayrıca bkz. Haensch-Weiss 2007, s. 202-203.

Taşın yüzeyi ve kendisi oldukça tahrip olmuş. Sağ üst ve sol alt köşelerde kırıklar vardır. Blok taşının orta kısmında *tabula ansata* içine yazılmış, 6 satırdan oluşan bir yazıt bulunmaktadır.

Ἔτους ι´. Λάλα Διοφά-	“10. Yılda. 35 yıl birlikte yaşadıkları,
2 νου γυνή συνζήσασα	<i>Diophanes'in eşi Lala için</i>
ἔτη λε' εἵνεκεν εὐσε-	<i>dindarlığı dolayısıyla</i>
4 βίης μνήμης χάριν ὦ-	<i>anısı için; Diophanes</i>
δ' ἀνέθηκεν Διοφάνης.	<i>buraya dikti.”</i>

Str. 1 Ἔτους ι´ : *iota*'nın üzerinde yer alan, sayı olduğunu belirten işaretten dolayı çok net okunamamaktadır. Bu bölgede kullanılan *aera* hakkında bak. yukarıda yazıt no. 8.

Λάλα: Lal isimlerden olan bir kadın adıdır⁴⁰.

Str. 4 – 5 ὦδε = ὅδε'den işaret belirteci “buraya, burada”.

Str. 5 ἀνατίθημι fiilinin mezar yazıtlarında kullanımı nadir olarak karşımıza çıkmaktadır⁴¹.

10. Khrestos ve eşi Hieronis'in Mezar Yazıtı (Fig. 14-15)

Kalker mezar altarı. 1983 yılında, Hırka'da camiinin önünde bulunmuş.

Ölçüler: Yük. 1 m.; Gen. 0.48 m.; Kal. 0.50 m.; Harf yük. 0.035 m.

Altarın üst kısmı profilli, köşe akroterlerine sahip. Sağ akroter kısmında volütler gözlemlenebilmektedir. Fakat taşın üst kısmı çok fazla tahrip olmuştur. Alt kısmı ise kırıktır. Yazıtın ilk satırı üst silmeye yazılmış, gövde kısmında da yedi satırlık bir yazıt bulunmaktadır.

Ἔτους α´.	“11. Yılda.
2 Χρηστος Χρηστο[υ]	<i>Khrestos oğlu Khrestos</i>
ζῶν ἑαυτῶ ἐκ τ[ῶν]	<i>hayattayken,</i>

⁴⁰ Detschew 1957, s.v. Λαλλης, Λαλος m., Λάλα, Λαλοα f.; Zgusta 1964, 265 – 6, § 790 – 1; ayrıca bkz. Şahin 1982, no. 1375, 1389, 1592 Becker – Bertau 1986, 114, no. 140; Corsten 1991, 86 – 7, n. 56.

⁴¹ Akdoğu Arca 2007, s. 151 – 2.

- 4 ἰδίῳ ἀνέστησε[ν] *kendi servetinden bizzat kendisi*
 τὸν βῶμῶν καὶ τῆ ἐ- *ve 40 yıl yaşayan*
- 6 αὐτοῦ συμβίῳ Ἱερ[ω]- *hayat arkadaşı Hieronis*
 νίδι ζησάση ἔτη μ', *için bu sunağı dikti*
- 8 [καὶ τὸ μ]νημῆϊον ἐ- *[ve] bu anıtı*
 [ποίησεν]. *[yaptırdı].”*

Str. 1 Ἔτους α': Bölgede kullanılan aera için bkz. yukarıda yazıt no. 8.

Str. 5 τὸν βῶμῶν : “Altar”. Adak altarıları formundaki bomoi, mezar taşı olarak da karşımıza çıkmaktadır. Bu altarıları sunu amacıyla değil, mezar sahibine yakışır saygıyı göstermek amacıyla kullanılmışlardır⁴².

Str. 6 – 7 Ἱερῶνις: Anadolu’da birkaç yerde karşımıza çıkan bir isimdir. Şimdiye kadar 5 yazıtta görülmüştür⁴³.

11. Apollonius ve Tittha’nın Mezar Yazıtı (Fig. 16)

Kalker taşından bir blok taşı. 1983 yılında Sakarya iline bağlı Taraklı ilçesine 12 km uzaklıkta Sabırlar Köyü’nde, bir fındık bahçesinde bulunmuş.

Ölçüler: Yük. 0.62 m.; Gen. 0.84 m.; Kal. 0.70 m.; Harf yük. 0.03 m.

Taşın sağ kısmı oldukça tahrip olmuş, bu yüzden sağda bir – iki harf okunamamaktadır. Taşın resmî ve negatifi olmadığı için, S. Şahin tarafından 1983 yılında alınmış olan kopyasının çizimi verilmiştir. Rho harfi Latin formunda “R” olarak verilmiş.

- Ἔτους ε'. *“5. Yılda.*
- 2 Ἰπποκράτης · Παυλεῖνος ἀ[δε]λ]- *Kardeşsever*
Hippokrates ve
- φοῖ φίλτατοι ὄν (vac) τεσ (vac) Ἀπο[λ]- *Pauleinos, yasal*
çocuklardan

⁴² Coulton 2005, 127 vdd.

⁴³ Herakleia Salbake için bkz. Roberts 1954, no. 79 ve 80; Nikaia için bkz. Şahin 1982, no. 1233; Dorylaion için bkz. Cox-Cameron 1937, no. 64; Buluntu yeri bilinmeyen örnek için bkz. Pfühl – Möbius 1977, 166, no. 548 lev. 86.

4	Λωνίῳ καὶ Τίτθᾳ μνήμης χ[ά]-
ριν, ὡς ἔθος ἐστὶν γνήσ[ι]-	<i>beklenen adeti yerine
getirerek,
ebeveynleri
Apollonios ve Tittha</i>
6	α τέκνα γονεῦσιν ἀνέσ[τη]-
σαν τόδε δῶρον.	<i>için anıları
vesilesiyle bu
hediyeyi diktirdiler.”</i>

Str. 4 Τίτθα: Bithynia’da karşımıza çıkan bir kadın ismidir⁴⁴.

Str. 5 – 7 ὡς ἔθος ἐστὶν γνήσ[ι]α τέκνα ἀνέσ[τη]σαν τόδε δῶρον: Mezar yazıtlarında çocukların ebeveynleri için mezarlarını yaptırma işini üstlendiklerini görüyoruz. Burada “gelenek olduğu üzere yasal çocuklar” yine ebeveynlerinin mezarını yaptırmışlar ve bunu yazıtta vurgulamışlardır. Bunu da bir δῶρον “hediyeye” olarak sunmuşlardır.

12. Çiftlik kahyası Hermione’nin Mezar Yazıtı (Fig. 18-19)

Kalker taşından bir mezar steli. Eskişehir’e bağlı Sarıcakaya/Beyyayla Köyü’nün yak. 3 km. güneybatısındaki Iğdır Yaylası’nda bulunmuş.

Ölçüler: Yük. 1.64 m.; Gen. 0.36 m.; Kal. 0.72 m.; Harf yük. 0.022 – 0.03 m.

Üst kısmı kırık bir niş steli. Stel üç bölüme ayrılmış. En üst kısım iki kabartma alanına ayrılmış, bunun altında ise yazıt alanı yer almakta. Gövdede ise kenarlarda yivli iki destek arasında, bir kemerle sınırlandırılmış kabartma alanı bulunmakta. Kabartmalar daha çok çiftlik hayatı ve mezar sahibinin kadın olmasına bağlı olarak günlük hayatla ilişkilidir. Çiftlik hayatı ile ilişkili olarak üst sağ ve solda ağaç, bunların ortasında bir çelenk, alt kısımda yün eğirme aletleri ve sepet betimlemeleri yer almaktadır.

	Ἔτους β’. Ἐρμιόνῃ οἰκονό-
μισσα, γυνὴ δὲ Μάρκου Πομ-
πίου Φορτουνάτου ζήσα-
σα ἔτη λ’ τοῖς ἐπάνω χαίρειν. | <i>“2. Yılda. Marcus Pompeius
Fortunatus’un eşi,
30 yıl yaşayan kâhya
Hermione,
yeryüzündekilere selam eder!”</i> |
|--|--|---|

⁴⁴ Detschew 1957, s.v. Τίτθα.

Str. 1 – 2 οἰκονόμισσα Hermione, Marcus Pompeius Fortunatus'un eşidir. οἰκονόμισσα, οἰκόνομος'un femininum formudur ve “bir ev ya da çiftlik kahyası” anlamına gelmektedir. Bithynia Bölgesi'nde bulunan çiftliklerde kadınlar da ya doğrudan bu görevi üstlenerek ya da kocasının ölümünden sonra bu görevi devralarak kahyalık yapmış ve mülk sahibinin adına buranın yönetimini üstlenmişlerdir⁴⁵. Oikonomos için ayrıca bkz. yukarıda no. 1.

Str. 4 τοῖς ἐπάνω χάριεν: Bithynia Bölgesi için özel bir selamlama şeklidir. Burada da ölmüş olan şahıs, yeryüzünde kalanlara selam etmektedir⁴⁶.

⁴⁵ Diğer bir οἰκονόμισσα için bkz. Şahin 1986, no. 1466; Corsten 1991, no. 68.

⁴⁶ Şahin 1986, 50, no. 1282, bu selamlama ile ilgili diğer örneklerle beraber.

Bibliyografya ve Kısaltmalar

- Adak – Akyürek Şahin – Güneş 2008
Adak, M – Akyürek Şahin, N.E.– Güneş, M.Y., “Neue Inschriften im Museum von Bolu”, *Gephyra* 5, 74, dn. 4.
- Adak – Akyürek Şahin 2005
Adak, M – Akyürek Şahin, N.E., “Katalog der Inschriften im Museum von Adapazarı”, *Gephyra* 2, 2005, 133-172.
- Akdoğu Arca 2007
Akdoğu Arca, E.N., “New Inscriptions from Bithynia”, *Gephyra* 4, 145-154.
- Akyürek Şahin 2005
Akyürek Şahin, N.E., “Bithynia’dan Yeni Yazıtlar”, *Olba* XI, 75-102.
- Akyürek Şahin 2007
Akyürek Şahin, N.E., “Neue Votivsteine aus dem Museum von Afyon”, *Gephyra* 4, 59-115.
- Anderson et al. 1910
Anderson, J.G.C. – Cumont, Fr. – Grégoire, H. (Ed.). *Studia Pontica. III. Recueil des Inscriptions Grecques et Latin du Pont et de l’ Armenie*, Brussels.
- Becker-Bertau 1986
Becker-Bertau, F., *Die Inschriften von Klaudiu Polis (IK 31)*, Bonn.
- Calder – Cormack 1962
Calder, W.M. – Cormack, J.M.R., *Monumenta Asiae Minoris Antiqua VIII. Monuments from Lycaonia, the Pisido-Phrygian Borderland, Aphrodisias*, Manchester .
- Corsten 1991
Corsten, T., *Die Inschriften von Prusa ad Olypnum I, (IK 39)*, 1991.
- Coulton 2005
Coulton, J.J., “Pedestals as “altars” in Roman Asia Minor”, *Anat. Stud.* 55, 127-157.
- Cox – Cameron 1937
Cox C.W.M. – Cameron, A., *Monumenta Asiae Minoris Antiqua V. Monuments from Dorylaeum and Nacoliae*, Manchester .
- Crampa 1972
Crampa, J., *Labraunda. Swedish Excavations and Researches. Vol. III. Part 2. The Greek Inscriptions*, Stockholm.
- Dessau 1974
Dessau, H., *Inscriptiones Latinae Selectae Vol. II 1*, Dessau.
- Detschew 1957
Detschew, D., *Die Thrakischen Sprachreste (Österr. Akad. D. Wiss. Phil. –hist. Kl. / Schriften der Balkankommission XIV, Wien*.
- Gaertringen 1906
Gaertringen, H. von, *Inschriften von Priene*, Berlin.
- Gignac 1976
Gignac, F.T., *A Grammar of the Greek Papyri of the Roman and Byzantine Periods I. Phonology*, Milano.
- Haensch – Weiss 2007
R. Haensch – P. Weiss, *Statthlatergewichtes aus Pontus et Bithynia. Neue Exemplare und neue Erkenntnisse*, *Chiron* 36, s. 183-218.

- Heberdey 1941 Heberdey, R., *Tutuli Asiae Minoris III. Tituli Pisidiae Lingus Graeca et Latina Conscripti I*, Wien.
- Herrmann 1998 Herrmann, P., *Inschriften von Milet 2. Inschriften n. 407-1019*, Berlin.
- Jessen 1905 Jessen, O., *RE V2, 1905, col. 2731 vd., s.v. Epekoos*.
- Knibbe – İplikçiöğlü 1984 Knibbe, D.– İplikçiöğlü, B., “Neue Inschriften aus Ephesos” IX, *Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Institutes* 55, 107 vd., Wien.
- Kruse 1932 Kruse, B. g., *RE IV A2, 1932, col. 1999, s.v. Tadenos*.
- Lajtar 2000 Lajtar, A., *Die Inschriften von Byzantion I (IK 58)*, Bonn.
- Marek 1993 Marek, C., *Stadt, Ära und Territorium in Pontus – Bithynia und Nord – Galatia (Ist. Forsch. 39)*, Tübingen.
- Marek 1997 Marek, C., “Grab -, Ehren – und Weihinschriften aus der gegend von Modrene (Mudurnu) in Bithynien”, *Epigr. Anat.* 28, 81-84.
- Marek 2003 Marek, C., *Pontus et Bithynia. Die Römischen Provinzen im Norden Kleinasiens (Orbis Provinciarum. Zabern Bildbände zur Archäologie)*, Mainz.
- Merkelbach – Nollé 1980 Merkelbach, R. – Nollé, J., *Die Inschriften von Ephesos VI [IK 16]*, Bonn.
- Naour 1985 Naour, C., “Nouveaux documents du Moyen Hermos”, *Epigr. Anat.* 5, 37-76.
- Pape – Benseler 1959 Pape, W. – Benseler, G., *Wörterbuch der griechischen Eigennamen*, Graz.
- Pfuhl – Möbius 1977 Pfuhl, E. – Möbius, H., *Die Ostgriechischen Grabreliefs I*, Mainz am Rhein.
- Roberts 1954 Robert, L. et J., *La Carie II: Le Plateau de Tabai et ses environs*, Paris.
- Sayar 1998 Sayar, M.H., *Perinthos – Herakleia (Marmara Ereğlisi) und Umgebung. Geschichte, Testimonien, Griechische und Lateinische Inschriften*, Wien.
- Şahin 1979 Şahin, S., *Katalog der antiken Inschriften des Museums von İznik (Nikaia). İznik Müzesi Antik Yazıtlar Kataloğu I (IK 9)*, Bonn.
- Şahin 1981 Şahin, S., *Katalog der antiken Inschriften des Museums von İznik (Nikaia). İznik Müzesi Antik Yazıtlar Kataloğu II.1 (IK 10, 1)*, Bonn.

- Şahin 1982 Şahin, S., Katalog der antiken Inschriften des Museums von İznik (Nikaia). İznik Müzesi Antik Yazıtlar Kataloğu II.2 (IK 10, 2)Bonn.
- Şahin 1986 Şahin, S., “Studien über die Probleme der historischen Geographie des nordwestlichen Kleinasiens I: Strabon XII 3, 7 p. 543. Der Fluß Gallos, die Stadt Modr<en>e in Phrygia Epiktetos und die Schiffbarkeit des Sangarios”, Epigr Anat 7, 125-152.
- Şahin 1987 Şahin, S., Katalog der antiken Inschriften des Museums von İznik (Nikaia). İznik Müzesi Antik Yazıtlar Kataloğu. (Testimonia) II.3 (IK 10, 3), Bonn.
- Waelkens 1986 Waelkens, M., Die kleinasiatischen Türsteine. Typologische und epigraphische Untersuchungen der kleinasiatischen Grabreliefs mit Scheintür, Mainz .
- Zgusta 1964 Zgusta, L., Kleinasiatische Personennamen, Prag.
- Zwicker 1913 Zwicker, H.J., RE VIII 2, 1913, col. 2269, s.v. Homonoia.

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

Fig. 4

Fig. 5

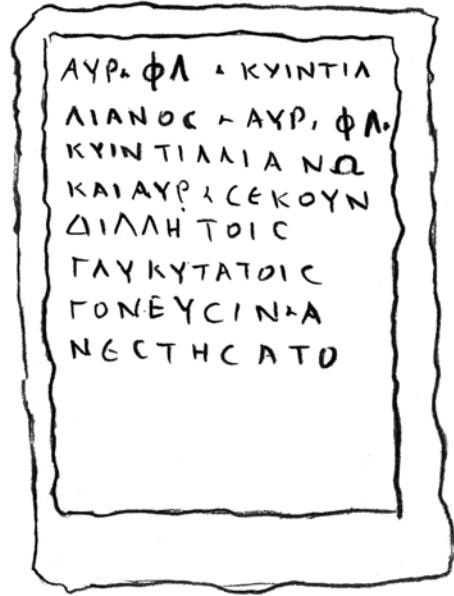

Fig. 6

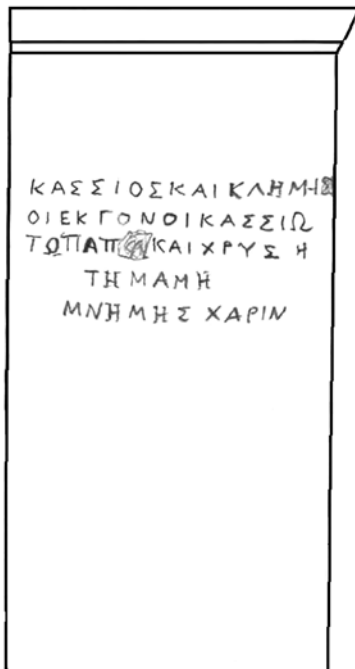

Fig. 7

Fig. 8

Fig. 9

Fig. 10

Fig. 11

Fig. 12

Fig. 13

Fig. 14

Fig. 15

Fig. 16

Fig. 17

Fig. 18